

GONDOLATOK A KATASZTRÓFAVÉDELMI FELSŐ OKTATÁSRÓL

Absztrakt

Az egységes katasztrófavédelmi rendszer megteremtésével párhuzamosan folyt a felső fokú katasztrófavédelmi képzés kialakítása és fejlesztése. 2012. évben a Nemzeti Közszolgálati Egyetem szervezetében létrehozott Katasztrófavédelmi Intézet az egyetemi stratégiák és a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság, mint megrendelő igényei szerint végzi oktatásfejlesztési, oktatási és tudományos tevékenységét. Jelen cikkben a szerző célja helyzetképet adni az intézet vezetési, oktatási, tudományos és együttműködési munkájáról, valamint áttekinteni és értékelni az intézet fejlesztési lehetőségeit.

Kulcsszavak: Katasztrófavédelem, Magyarország, felső oktatás, kutatás, tehetséggondozás, oktatásfejlesztés

THOUGHTS ABOUT THE DISASTER MANAGEMENT HIGHER EDUCATION

Abstract

The development of higher education in disaster management went hand in hand with the establishment of the unified system of disaster management. The Institute of Disaster Management, being a part of the National University of Public Service founded in 2012, performs educational and scientific activities in line with the university strategies and the needs of its supervisor, the National Directorate General for Disaster Management, Ministry of Interior. In this article, the author aims to offer a comprehensive picture on the Institute's management, educational, scientific and cooperation efforts as well as to review and evaluate the development potential of the Institute.

Keywords: disaster management, Hungary, higher education, research, talent management, educational development

1. BEVEZET

Az egységes katasztrófavédelmi rendszer 2012. évi létrehozásával párhuzamosan folyt a felső fokú katasztrófavédelmi képzés kialakítása és fejlesztése. 2012. évben a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (továbbiakban: NKE) szervezetében létrehozott Katasztrófavédelmi Intézet (továbbiakban: intézet, KVI) az egyetemi stratégiák és a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (továbbiakban: BM OKF), mint megrendelő igényei szerint végzi oktatásfejlesztési, oktatási és tudományos tevékenységét. Az intézet oktatási portfóliójában található a Katasztrófavédelem alap- és mesterképzés, valamint a Katasztrófavédelem kutatási területen a PhD doktori képzés [1] [2].

Jelen cikkben az intézeti helyzetértékelést követően meghatározom az intézet fejlesztésénél követendő alapvető szempontokat (prioritásokat), majd megállapítom a főbb célkitűzéseimet. A tanulmány része a végrehajtást esetlegesen megnehezítő körülmények feltárása is. A cikket egy összefoglaló és következtetéseket tartalmazó befejező rész zárja.

2. AZ INTÉZETI VEZETÉSI, OKTATÁSI, TUDOMÁNYOS ÉS EGYÜTTMUNKKÖDÉSI TEVÉKENYSÉG ÉRTÉKELÉSE

A KVI megalakulása óta eltelt időszak vezetési, szakmai, oktatási, tudományos kutatási és együttműködési tevékenységének áttekintése a 2016. évben lezajlott intézmény- és programakkreditációs önértékelési okmányok [3] [4] segítségével végezhető el. A dokumentumokban foglalt SWOT elemzésen alapuló helyzetértékelés elfogadása mellett a következőkben foglalom össze a KVI jelenlegi vezetési, szakmai, oktatási, tudományos és együttműködési tevékenységének jellegzetességeit.

2.1. Szervezet, szervezeti változások, a vezetés rendje, megrendelői szakmai igények teljesülése

A KVI szervezetének kialakítása párhuzamosan folyt az NKE 2012-2015. évekre vonatkozó intézményfejlesztési terveivel és intézkedéseivel. Az intézet az oktatási rektor-helyettes irányításával a BM OKF Humán Szolgálat szervezeti egységként végezte feladatait.

Az egyetem és a BM OKF közötti együttműködési megállapodás szabályozza a megrendelt igények teljesítéséhez szükséges személyi és technikai feltételek rendelkezésre bocsátását. A BM OKF évente határozza meg a képzési igényeit. Az intézet 2016. évtől épült be az egyetem szervezeti rendszerébe. Az NKE Intézményfejlesztési Terve (továbbiakban: IFT) alapján a Védelmi igazgatási alap- és mesterképzési szakok kifuttatása mellett 2013-tól Katasztrófavédelmi alapképzést (BA), majd 2016-tól mesterképzést (MA) indított be. Létrehozta a Katonai M szaki Doktori Iskola (továbbiakban: KMDI) keretei között a Katasztrófavédelem kutatási területet. Az Intézet hivatásos állománya a vonatkozó törvényi szabályozás alapján vezénnyelssel végzi feladatát.



1. sz. fénykép: Katasztrófavédelmi Intézet új épületbe költözött 2014., forrás: NKE¹

A KVI oktatói létszáma 2016. december 31-én 18 fő állású és 3 fő részmunkaidős oktatóból állt. Az Intézet kutatói létszámmal nem rendelkezik. 6 fő adminisztratív dolgozó segíti a KVI tevékenységét. Az Intézet hallgatói létszáma összesen 530 fő. Az NKE Katonai M szaki Doktori Iskola Katasztrófavédelem tudományterületén 39 fő (3 fő nappali) hallgató folytat tanulmányokat.

Az Intézet folyamatosan követi a BM OKF-nél 2012-évtől az egységes katasztrófavédelmi rendszer kialakításával lezajlott szervezeti és minőségi változásokat. A szakalapítási és indítási munkálatokat a BM OKF szakmai elvárásai alapján hajtotta végre az intézet.

Az Egyetem 2015-2020. közötti időszakra tervezett Intézményfejlesztési tervének szellemiségét követve a KVI feladata a képzés területén a katasztrófavédelmi közszolgálati hivatásra történő felkészítés, a rendvédelem rendszerében működő katasztrófavédelmi közszolgáltatások támogatása, illetve a katasztrófavédelmi hatáskörök, feladatok és kötelezettségek végrehajtásában érintett szervezet hatékonyságának növelése felsőoktatási és tudományos kutatási feladatok végrehajtásával.

¹ <http://uni-nke.hu/hirek/2014/10/10/uj-helyre-koltozott-a-katasztrofavedelmi-intezet>

Az akkreditációs és éves jelentésekben foglaltak értékelése alapján megítélésem szerint a két új Katasztrófavédelem szakon az oktatási, valamint a képzést támogató oktatásszervezési és kutatási feladatokat az Intézet jelenlegi szervezeti rendszerében (3 tanszék és az oktatásszervezési egység), személyi állományával és vezetési rendjében (igazgató, igazgatóhelyettes, Intézeti Tanács, Intézeti és Tanszéki Értekezletek) el tudja látni. A Védelmi igazgatási képzések 2017. júliusában kifutnak, a továbbiakban az utógondozási tevékenységet kell végezni.

Az akkreditációs jelentések részletesen feltárták az egyetemi minőségbiztosítási szabályozásra épülő intézeti minőségügyi rendszer működésének erősségeit, gyengeségeit és a szükséges intézkedéseket. Véleményem szerint a kialakított rendszer szabályozási vonatkozásban képes az oktatási és tudományos kutatási feladatok támogatására, azonban erősíteni szükséges a feladat-végrehajtás folyamatos belső és külső ellenőrzését.

Az Intézetnél a Rendészettudományi karhoz való tartozás következtében önálló Hallgatói Önkormányzat nem működik, azonban az intézet hallgatói bevonásra kerülnek a tanulmányi bizottságok és az Intézeti Tanács tevékenységébe. Véleményem szerint az intézeti hallgatói érdekképviselő a szakok jelentős hallgatói létszáma ellenére egyetemi szinten alulreprezentáltak tekinthetők.

2.2. Az oktatási tevékenység helyzete, a személyi és tárgyi feltételek megléte

A KVI-nél kialakított képzési szerkezet a felsőfokú alap- és mesterképzéstől a doktori tanulmányokig kimunkált és szervezetenként működő rendszert alkot, ennek létrehozása az elmúlt öt év kiváló eredménye. A BA szakon egy jogelőd alapokkal nem rendelkező új terület, az iparbiztonság szakirány létesült. [5] A BA szakra szervesen épül az MA szak, melynek indítása az alapképzési szak kibocsátása után egyenes folytatásra ad lehetőséget. Az MA megalapozza a doktori képzésben való részvétel lehetőségét.

A képzésekre jelentkezők létszáma többszöröse a felvehető keretnek. Az Intézet által átvett és két alkalommal akkreditált védelmi igazgatási képzés – jelentős számú hallgatói állománnyal történő – kifuttatását az intézet eredményesen hajtotta végre. A hallgatókkal való foglalkozás színvonalát növelte, illetve a lemorzsolódást csökkentette a tanulmányi és szocializációs előrehaladást célzó intézkedések bevezetése.

Az Intézet képzési portfóliójának korszerűsítését a katasztrófavédelem BA, valamint a katasztrófavédelem MA szak létesítése és indítása jelenti. A teljes idejű képzés zárt

rendszerben valósul meg. A hallgatók elmenetelét osztályfőnöki rendszerrel ködtetése segíti és ellenőrzi.

A KVI jelentős figyelmet fordít az egyetemi oktatók saját erőbőltörténkinevelésére. A minőségi oktatók létszáma - egyetemi szinten is magasnak számító - a képzési szükségletnek megfelelő szintre emelkedett. Az Intézet személyi állományából habilitációs fokozattal 8 fő rendelkezik. Jelenleg az oktatók 71%-nak van tudományos fokozata.

Az Intézet oktatóinak döntő része katasztrófavédelmi szerveknél és külföldön is szerzett vezetői, szakirányítói és szakértői gyakorlatot. A vezető oktatók részt vesznek a BM OKF tanácsadó és tudományos testületeinek munkájában. Egyedi szakkérdésekben az oktatásba bevonásra kerülnek a katasztrófavédelem vezetői és szakértői, vezető iparvállalatok biztonsági szakértői.

A megrendelő a KVI tevékenységével kapcsolatos stratégiája szerteágazó szakmai érdekek mentén határozható meg. Alapját az NKE – BM OKF együttműködési megállapodás biztosítja. A BM OKF-el történő rendszeres és szervezett együttműködés jelentősen növeli az oktatás minőségét, és lehetőséget biztosít a legújabb szakmai követelmények azonnali integrálására az oktatásba és kutatásba.

Az intézeti hallgatói létszám a megalakulástól kezdve fokozatosan csökken, és rövidesen eléri az 500 fős átlagléttszámot.

Oktatás tárgyi feltételei (Hungária körüli Zrínyi Campusban) az intézet jelenlegi elhelyezési körülményei között alapvetően biztosítottak, amelyet kiegészítenek a gyakorlati foglalkozások és a szakmai gyakorlat alkalmával használt BM OKF, Katasztrófavédelmi Oktatási Központ, valamint a Megyei (Fővárosi) Katasztrófavédelmi Igazgatóság kezelésében lévő létesítmények képességei.

Az alapképzés során a hallgatók 40 órás alapszintű gyakorlati tiszolító képzést kapnak, valamint a szakirányoknak megfelelően ADR (veszélyes anyagok közúti szállítására vonatkozó előírás), Katasztrófavédelmi Műveleti Labor (továbbiakban: KML) vizsgátesznek.

A tervezett kormánydöntés alapján a Ludovika Campus Projekt II. ütemében tervezetten 2017-2020 között valósulhat meg a katasztrófavédelmi speciális képzési központ szükséges létesítményei a katasztrófavédelemért felelős miniszter által meghatározott tartalommal. A központ képes lesz a KVI elhelyezésére, az oktatási tárgyi feltételek és hallgatói kollégiumi igények biztosítására. Az önálló működés feltételei ez által rendelkezésre fognak állni.

Az oktatás területén kiemelkedő az Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság (FKI) szerepe, mivel a szervezet biztosítja az NKE rendezvényeihez és a gyakorlati

foglalkozásokhoz a készenléti szereket, a t zoltó alaptanfolyam és a szakmai gyakorlat képzési gyakorló helyeit, a f város területén található veszélyes üzemek és kritikus infrastruktúrák területén az üzemlátogatásokat és bemutató el adásokat, gyakorlatokat. Az NKE Önkéntes Ment szervezet bázisát is az igazgatóság adja, melynek tagjaként m ködik a KVI állományából álló NKE Önkéntes Katasztrófavédelmi Szolgálat. Jelenleg az FKI hozzájárulása nélkül nem biztosítható a gyakorlati képzés.

Az idegen nyelven oktatott tárgyakat az Erasmus program keretében lehet felvenni. Mindössze egy tantárgy (Industrial safety) oktatása folyik az alap- és mesterképzésben.

Az alapképzés levelez képzési formában tanuló hallgatók vonatkozásában problémát jelent az évhalasztás és a lemorzsolódás. Megemlíthet még, hogy a záróvizsgát tett hallgatók mintegy 50%-a nem rendelkezik az el írt nyelvvizsga bizonyítvánnyal.

Az intézményakkreditációs önértékelés alapján a KVI a tudományos utánpótlás biztosítása érdekében lényeges ügyként kezeli a tehetséggondozást. Az arra megfelelően felkészült hallgatók hazai és külföldi tanulmányutakon, gyakorlatokon eseti döntés alapján ugyancsak részt vehetnek. A hallgatóknak lehet ségük van az Intézet tanszékeinek kutatási munkájában történ részvételre, amely a TDK, szakdolgozati, diplomamunka, konferencia el adások, tudományos cikkek formájában valósul meg. Bevezetésre került a demonstrátori program. A hallgatói cserekapcsolati lehet ségek a hallgatók tudományos eredményeinek hazai és nemzetközi megjelentését szolgálják. A hallgatói tehetséggondozás egyik legfontosabb eszköze a hallgatók TDK tevékenységének támogatása, amelynek kereteit a Hadtudományi és Honvédtisztképz Kar (továbbiakban: HHK) biztosítja.



2. fénykép: Ünnepélyes eskütétel a Polgári Védelem Világnapja alkalmából, forrás: NKE²

² <http://uni-nke.hu/hirek/2016/03/02/unnepelyes-eskutetel-a-polgari-vedelem-vilagnapja-alkalmabol>

2.3. Az intézeti tudományos tevékenység értékelése

Az Intézet kutatási-fejlesztési és innovációs feladatait az Egyetem szaktevékenységének rendszerében és annak egyetemi szintű stratégiája alapján végzi, és igazodik a BM OKF éves kutatási célkitűzéseihez. [6]

Az intézet nem rendelkezik kutatói beosztásokkal, így az intézeti tudományos munka elsősorban az oktatók és a hallgatók tudományos tevékenységén alapul. A tudományos kutatás a szaktanszékek bázisán működő kutatók helyeken folyik.

A tudományos kutatási tevékenység összekapcsolódik az egyéni kiválósági projektek, a PhD doktori képzés, a tananyag-fejlesztési tevékenység tudományos eredményeivel. A hallgatók részére rendelkezésre áll a TDK, szakdolgozati és diplomamunka keretében végzendő tudományos munkában való részvételi lehetőség. Viszonylag kevés a hallgatói külföldi publikációs lehetőség.

Évente az Intézet szervezésében megrendezésre kerül egy, a tudomány ünnepéhez kapcsolódó katasztrófavédelmi témájú konferencia. Az Intézet tanszékei társszervezőként is részt vesznek különböző hazai és nemzetközi konferenciák megrendezésében. A tanszékek oktatói állománya rendszeresen részt vesz nemzetközi konferenciákon, ahol előadásokat is tartanak. Nemzetközi téren folyamatos kapcsolat alakult ki a Zsolnai és a Babeş-Bolyai egyetemmel.

A Katonai Műszaki Doktori Iskolában Katasztrófavédelem kutatási területen működik, ahol az intézet oktatói és a BM OKF tudományos fokozattal rendelkező szakértői témavezetői és oktatói feladatokat látnak el. Az intézet méretéhez képest jelentős számú esetenként angolul felvehető kutatási téma (17 db) és tantárgy (43 db) hirdetése valósul meg. Évente 3-5 hallgató szerez tudományos fokozatot a Katasztrófavédelem kutatási területen. Témahirdetésre került továbbá sor a Rendészettudományi Doktori Iskolában is.

Az intézet oktatási portfóliójához szükséges tananyag egyetemi tankönyv és jegyzet formájában többségében rendelkezésre áll. Jelentős mennyisége azonban az egyetem által még ki nem adott, jelenleg órai tananyag vagy tansegédlet formájában meglévő ismeretanyag. Az intézet tananyag-fejlesztési programja fokozatosan a rendelkezésre álló éves költségvetés keretében valósulhat meg.

Az Intézet megalapítása óta eltelt viszonylag rövid időn belül önálló intézeti periodika indítását még nem tudta megvalósítani, azonban számos egyetemi kiadvány megjelenésénél aktívan részt vesznek az intézet munkatársai.

2.4. Hazai és nemzetközi együttműködés helyzete

A KVI az oktatás és a kutatás területén együttműködik az Egyetem valamennyi karával és karközi Intézetével. Az intézet az Egyetem valamennyi szakán oktatja az Egyetemi Közös Modul részét képező katasztrófavédelmi igazgatás című tantárgyat. Az Egyetem többi kara pedig az Intézetünk valamennyi hallgatója részére oktatja az Egyetemi Közös Modul tantárgyait. A KVI a Rendészettudományi Karral szoros kapcsolatban áll a kölcsönös át-oktatás területén. Itt kiemelhető a BM alapképzési modul is. A HHK-val történő együttműködés szintén kiemelt, mivel kiterjed az oktatási helyszínekre, a doktori képzésre, a KVI elhelyezési kérdéseire, a közös TDK munkára. A tankönyvellátást, a könyvtárszolgáltatást és az oktatástechnikai eszközök igénybevételét a HHK biztosítja.

Az Intézet szaktanszékei a képzés területén együttműködnek – a szakma-specifikus képzési követelmények teljesítése érdekében – más felső oktatási intézményekkel (Szent István Egyetem Ybl Miklós Építéstudományi Kar (továbbiakban: SZIE YMÉK), Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Miskolci Egyetem,). A gyakorlati oktatás területén fontos együttműködő partner a Katasztrófavédelmi Oktatási Központ és az F városi Katasztrófavédelmi Igazgatóság.

Az Intézet nemzetközi szintű képzési együttműködése alapvetően az Erasmus program által nyújtott lehetőségeken, valamint a Zsolnai Egyetemmel (Szlovákia) és a Babes Bolyai Tudományegyetem (Kolozsvár, Románia) meglévő bilaterális kapcsolatokon alapszik.

3. AZ INTÉZET FEJLESZTÉSÉVEL KAPCSOLATOS VEZETÉSI PRIORITYÁSOK

A KVI működésének és fejlesztésének érdekében az alábbi tervezési szempontokat (priorityásokat) kell figyelembe venni:

Az oktatási és tudományos vezetési munkát a nemzeti felső oktatási szabályozás, a rendészeti képzésre vonatkozó rendelkezések, valamint az azokra épülő egyetemi (intézeti) belső szabályozás elírásainak megfelelően kell végrehajtani. A KVI katasztrófavédelmi és védelmi igazgatási öt éves oktatási és tudományos intézményfejlesztési és végrehajtási eredményeire, az intézetnél kialakított egyetemi szabályozáson alapuló vezetési rendszerre lehet építeni.

Az Intézet további fejlesztése céljából fő szempontnak tekinthet az NKE 2015-2020-ra vonatkozó Intézményfejlesztési tervében rögzített KVI-t érintő célkitűzések és feladatok. A szakmai vezetői tevékenység területén alapnak lehet tekinteni a 2016. évben végrehajtott KVI intézményi és programakkreditációs jelentésében foglalt megállapításokat, valamint a helyzetértékelés alapján megfogalmazott azonnali, közép- és hosszútávú intézkedéseket.

Az oktatói állomány oktatási és tudományos kompetenciájának növeléséhez ki kell használni az egyetem adta lehetőségeket, amelyeket támogatnak a megrendelő által biztosított személyi feltételek. A vezetői tevékenység dolgában kiemelt figyelmet kell fordítani az egyetem és az intézet meglévő oktatási, tudományos és működési feltételeire, illetve minőségbiztosítási rendszerére. Az intézeti tudományos kutatás-fejlesztés főbb prioritásainak meghatározásánál az NKE 2016-2020 közötti időszakra szóló Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégiájában (továbbiakban: KFIS) foglaltakat kell alapul venni.

A KVI intézményi és oktatói személyi fejlesztése vonatkozásában egyedülálló lehetőség nyílik a KFIS-re épülő KÖFOP-2.1.2.-VEKOP-15 „A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés” című kutatási projekt keretében tervezetten 2017-2018-években megvalósuló Kiemelt Kutatóhely és a katasztrófavédelmi kutatási területen végzett kiválósági pályázatok eredményeinek megvalósulásában.

Az oktatás és tudományos kutatás infrastrukturális feltételeinek fejlesztését a Ludovika Projektben megvalósuló eredmények (oktatási és képzési feltételek) alapozzák meg.

Az intézet szakmai vezetése és személyi állománya az egyetem oktatási és kutatási egységeivel történő együttműködés útján lehet eredményes, amelyhez elengedhetetlenül szükséges a hivatásrendek közötti együttműködést és a képzés államtudományokra történő épülését. A szakmai vezetési tevékenység prioritásait a mindenkori megrendelői elvárások alapján lehetséges meghatározni, amelynek alapja az NKE és a BM OKF közötti együttműködési megállapodás és a BM OKF aktuális képzési igényei. A hallgatói állomány katasztrófavédelmi tiszti beosztások ellátására történő felkészítése véleményem szerint – a megrendelői lehetőségek kihasználása útján – a képzés gyakorlatiasságának növelése és a Rendvédelmi Tagozat által végzendő hallgatói szocializáció segítségével lehetséges.

4. A SZAKMAI VEZETÉSI KONCEPCIÓ JÖVŐBENI CÉLKITVÉZÉSEI

A fentiekben rögzített tervezési alapvetéseknek megfelelően - összhangban a KVI intézményi és programakkreditációs elemzésében feltárt azonnali, közép és hosszútávú intézkedésekkel - a szakmai vezetési tevékenységem főbb célkitvőzései az alábbiak:

4.1. Szervezet, a vezetési rendje és megrendelési szakmai igények teljesülése területén

A KVI szervezetében és vezetési rendjében az IFT és az akkreditációs jelentés alapján változások nem várhatók. Az intézeti minőségbiztosítási rendszer eredményessége érdekében szükséges a vezetési fórumrendszer tervszerűm ködtetése, amelynek keretében célul kell kitűznie az intézeti oktatási és tudományos kutatási tevékenységek tervezését és végrehajtását biztosító írásos beszámoló és elterjesztések készítését. A havi intézeti értekezletre tervszerű oktatási felkészítési programot kell kialakítani. A vezetési fórumrendszer alapja az egy tanévre szóló végrehajtási terv.

Az intézet személyi állománya mind minőségi, mind mennyiségi alapon elégséges a jelenlegi feladatok ellátásához. További oktatási- és tudományfejlesztési intézkedések bevezetése esetében azonban szükségesnek látszik az oktatási, valamint az oktatásszervezési állomány fejlesztése.

Az intézet vezetésének meg kell vizsgálnia az oktatók elmeneteli helyzetét és amennyiben szükséges egyéni személyfejlesztési intézkedéseket kell hoznia. Az intézeti minőségbiztosítási rendszer szabályozásának végrehajtását folyamatosan nyomon kell követni a teljesítést mérő mutatók időszakonkénti ellenőrzésével, és az esetleges javító intézkedések bevezetésével.

Az oktatási és kutatási rendszert folyamatosan igazítani kell a BM OKF-nél, mint megrendelésnél folyamatban lévő és tervezett intézményfejlesztési intézkedésekhez. A hatósági szakfeladatok bővülése (iparbiztonsági, vízügyi és vízvédelmi hatósági feladatok, atomenergia-engedélyezési, létfontosságú rendszerek védelméhez kapcsolódó ágazati jogalkotás és jogalkalmazás feladatai) [5], a tűzvédelmi és polgári védelmi jog-, szervezet és intézményrendszer változásai, vagy a lakossági kéménysepről-ipari tevékenység végzése jelentenek új oktatási és kutatási feladatokat.

Az intézetnél nem működik Hallgatói Önkormányzat, ezért az akkreditációs önértékelési jelentéssel összhangban intézeti HÖK létrehozását meg kell vizsgálni.

4.2. Az intézeti oktatási tevékenysége, személyi és tárgyi feltételek biztosítása területén

Az NKE IFT szerint a KVI saját képzési és kutatási profillal a rendészeti (katasztrófavédelmi) hivatásrend fontos erőforrása, amely megállapításnak megfelelően kell végezni az intézet oktatási tevékenységét. A BM OKF megrendelési igényei teljesítésének minőségbiztosításához szükséges az alapképzésből kikerülő hallgatók bevételek vizsgálatának elvégzése, amelynek eredményei alapján finomítani lehet a jelenlegi első tiszti beosztás ellátására történő felkészülés oktatási és szocializációs feltételein. 2016. évi szeptemberben beindult a képzés a Katasztrófavédelem mesterszakon, amelynek tapasztalatait, valamint a változó megrendelési igényeket folyamatosan be kell építeni az oktatási programokba. Különös figyelmet kell fordítani a nem intézeti oktatók tantárgyainak oktatására, amelynél – az alapképzésnél kialakított rendhez hasonlóan – együtt kell működni a képzést biztosító intézetekkel (tanszékekkel).

A meglévő eredményekre alapozva folytatni kell az oktatói állomány minőségi fejlesztését, amely a PhD fokozatszerzésben, a habilitációs eljárásokon történő részvételben, nyelvi kompetenciák fejlesztésében mutatkozik meg.

A Katasztrófavédelmi képzés tartaléka az idegen nyelv képzés fejlesztése, amelynek – az oktatói állomány képességeinek megfelelően – a képzés valamennyi szintjére ki kell, hogy terjedjen. Az Erasmus együttműködés szinten tartása indokolt. Az alap- és mesterképzésben szabadon választható idegen nyelv tantárgyakat kell létrehozni.

Az oktatási és tudományos tevékenység fejlesztésénél első sorban a Ludovika Fejlesztési Projektre, KÖFOP programra, valamint a belső és külső együttműködésben rejlő fejlesztési források felhasználására lehet koncentrálni. A Ludovika Fejlesztési Projekt keretében megvalósuló új oktatási feltételek (intézeti elhelyezés, gyakorlóterem és szakkabinetek kialakítása, szakmai gyakorlóhely létesítése) lehetőséget biztosítanak az oktatási tevékenység gyakorlatiasságának további növeléséhez, amelynek részfeladatai a vezetési koncepcióm időtartamára esnek. A hallgatók tervezett kollégiumi elhelyezésének lakott körülmények közötti biztosítása segíteni fogja a hallgatói szocializációt.

A képzés gyakorlatiasságát előmozdítani kell használni a BM OKF, a Katasztrófavédelmi Oktatási Központ és Fővárosi (Megyei) Katasztrófavédelmi Igazgatóságok oktatási eszközeit és bázisait. Felhasználhatók továbbá a gazdálkodó szervezetek (jelentős veszélyes üzemek), üzemeltetői szervezetek képességei is. A gyakorlati oktatás területén kiemelkedő a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság szerepe, amellyel a jól kialakult együttműködést tovább lehet erősíteni a hallgatók készenléti jellegű védelmi káreseti és lakosságvédelmi készenléti feladatokba történő bevonása útján. Az intézeti katasztrófavédelmi központ kialakítását

követően a létrehozandó gyakorló rás a hallgatók bevonásával készenléti feladatokat képes ellátni az FKI működési területén egy gépjárművel, melynek szerparancsnokát és gépjármű vezetőjét az FKI biztosítja.

A KÖFOP kutatási helyei és kiválósági pályázatai hozzá kell, hogy járuljanak az oktatói állomány minőségi fejlesztéséhez, a képzés nemzetköziesítéséhez, a tananyagfejlesztéshez, a megrendelési igények szerinti gyakorlatias képzés kialakításához és a hallgatók rendvédelmi szocializációjának erősítéséhez.



3. fénykép: Tisztavatás 2016. forrás: NKE³

A hallgatói tehetséggondozás keretében növelni szükséges a hallgatók tudományos eredményeinek hazai és nemzetközi megjelenését, amelyhez az Intézet nemzetközi együttműködését kell hatékonyra tenni. E tevékenységhez szükséges a hallgatók tanórán kívüli nyelvoktatásának támogatása is.

A továbbiakban is fontosnak ítélni az alap- és mester-, illetve a részidős képzési formában tanuló hallgatók részére történő nyelvoktatás szervezését, amely a BM OKF továbbképzési rendszere keretében a végzettség megszerzése érdekében szükséges.

4.3. Az intézeti tudományos tevékenység területén

A tudományos tevékenység fejlesztése vonatkozásában elfogadható az intézményi akkreditációs jelentésben megfogalmazott célkitűzés, amely szerint a kutatási tevékenység fejlesztéséhez szükséges a tanszéki kutatási státuszok létrehozása. Fontos célkitűzésnek tekinthető a Katonai Műszaki Doktori Iskolában a Katasztrófavédelem kutatási terület további fejlesztése, amelyet a kutatási témák, a tantárgyi programok és a tananyagok korszerűsítésével

³ http://rtk.uni-nke.hu/uploads/media_items/tisztavatas-eskutetel-2.680.450.s.jpg

lehet elérni. A munkát segíti a KMDI Kiemelt Kutatóhelyben tervezett kutatómunka. Az intézet célul tűzte ki a rendszertudományi doktori képzésben történő témahirdetést, amely megvalósult. További fejlesztéshez elengedhetetlen tantárgyak létrehozása és a hallgatók jelentkezésének támogatása is. A KVI intézményakkreditációs jelentésében fejlesztési célul tűzte ki az intézeti tudományos folyóirat létrehozását, amelynek legegyszerűbben kivitelezhető módjának mutatkozik a 2016. év elejétől megkezdődő Védelem Tudomány negyedévente megjelenő periodika BM OKF-el történő közös kiadása. A kiadvány a Katasztrófavédelmi PhD képzés támogatását is szolgálja.

4.4. Az intézeti belső karközi és külső együttműködés területén

A karközi együttműködés keretében a hallgatói szolgáltatások fejlesztésére, a tehetséggondozásra, a szakkollégiumi tevékenységre, a tudományos kutatási projektek végrehajtására, a doktori képzés teljesítésére kell koncentrálni. A karközi oktatási együttműködés különösen fontos területe az Egyetemi Közös Modul keretében oktatott közigazgatási, államtudományi, nemzetközi, rendvédelmi és honvédelmi képzési programok teljesítése, ahol erősíteni szükséges a rendvédelmi igazgatás részét képező katasztrófavédelmi igazgatást megalapozó tudásanyag hallgatói elsajátítását. A Katasztrófavédelmi képzések a Rendészeti képzések részét képezik, ezért a szakok meghirdetése, a felvételi eljárások lefolytatása, a BM modul oktatása, a Rendvédelmi Tagozat tevékenységének támogatása, a Rendszertudományi Doktori Iskolában történő részvétel területén fokozni szükséges a meglévő együttműködést.

Törekedni kell továbbá, hogy a katasztrófavédelem jogterület ismeretanyagai az NKE mesterképzési programjaiban nyomatékosan szerepeljenek, különös tekintettel a minősített szakfeladatellátásra, a katasztrófavédelmi helyzetek és rendkívüli események során végzett rendvédelmi szervekkel és társhatóságokkal történő együttműködési feladatokra, valamint a gazdálkodó szervezetek nem üzemszerű működési feladatainak ellátására.

A tehetséggondozás területén a HHK intézményi Tudományos Diákköri Konferenciáit érintően fontos az együttműködés fenntartása, amelyet kiegészíthet a NETK által vitt biztonságpolitikai szakkollégiumban történő részvétel.

A katasztrófavédelem vízügyi és vízvédelmi hatósági feladatokat ellátó hatósági intézményrendszerének működtetéséhez szükséges a jelenlegi Katasztrófavédelem szakok képzési programjainak kiegészítése, valamint együttműködés kialakítása az NKE Víz tudományi Karának bázisán működtetni tervezett alap- és mesterképzés területén.

Fontos továbbá, hogy az egyetemen kialakított fenntarthatósági oktatási képességek jobban érvényesüljenek az intézet oktatási portfóliójában.

A dönt en katasztrófavédelmi jogi- és igazgatási (katasztrófavédelmi szervez i) képzést folytató KVI együtt kell, hogy m ködjön a hazai m szakai képzést folytató fels fokú oktatási intézményekkel, mint a SZIE YMÉK, a BME, Miskolci Egyetem, Óbudai Egyetem. Az intézmények közül az építész- és épít mérnöki képzésre alapozott t zvédelmi mérnöki képzést folytató SZIE YMÉK T z- és Katasztrófavédelmi Intézete emelkedik ki. Az együttm ködés kiterjedhet közös képzési programok indítására, a meglév személyi és tárgyi feltételek kölcsönös kihasználására.

A nemzetközi együttm ködés területén igazodva az egyetemi KFIS stratégiához át kell tekinteni a jelenlegi intézeti együttm ködés rendszerét. A BM OKF megrendel i igényeihez, a KVI fejlesztési intézkedéseire, valamint a hallgatók és az oktatók külföldi publikációinak növeléséhez szükséges a nemzetközi kiutazások és fogadások prioritásainak meghatározása. A nemzetközi tevékenység mértékének arányosnak kell lennie az intézeti oktatók oktatási és kutatási leterheltségével. A nemzetközi együttm ködésnek az oktatói eredmények és tudományos kutatómunka nemzetköziesítését kell szolgálnia. A nemzetközi kapcsolatok stabilizálása érdekében tehát át kell tekinteni a KVI kapcsolati körét, valamint a hallgatói és oktatói mobilitást er síteni szükséges.

Az intézet küls üzemi kapcsolatait intézményesíteni lehet együttm ködési megállapodás létrehozásában. Itt els sorban a jelent s katasztrófavédelmi feladatokkal rendelkező nagyvállalatok (MOL, MAVIR, MVM) jöhetnek szóba.

4.5. Az intézet fejlesztésének kockázatai (kihívásai)

A szakmai vezet i koncepciómban megadott célkit zéseim végrehajtása során meglátásom szerint az alábbi a célkit zések teljesítését esetenként megnehezít kihívásokra kell számítani:

A szervezet egyedi helyzetéb l adódik, hogy a képzést megrendel részben fenntartói feladatokat is gyakorol. A BM OKF az általa igényelt beiskolázási létszám kerethez igazítja az oktatói humán er szükségletet. A beiskolázási létszám évente csökken. A nappali képzési rendben indított alapképzéseknél tanévente 1-1 szakirány nem indul. Mindez befolyással van a képzés és tudományos kutatás tervezhet ségére.

A karközi intézeti státusz részben azt is jelenti, hogy az oktatási feladatok mellett az intézetnek kari jelleg adminisztratív tevékenységet is magára kell vállalnia, amely a kutatási,

pályázati és nemzetközi tevékenységre fordítható lehet ségeket csökkenti. Tanszéki kutatási státuszok nélkül az intézet tudományos kutatási lehet ségei csak korlátozottak.

A KVI végleges elhelyezéséig az oktatás létesítményeinek és a képzés gyakorlati helyszíneinek széttagoltsága nehezítheti a napi feladatok összehangolását.

A 2017-2018.években végrehajtandó KÖFOP projekt eredményeit befolyásolhatja a projekt kezdési időpontjának eltolódása, amely hatással lehet az intézeti feladatok időbeni végrehajtására.

5. ÖSSZEFOGLALÓ, KÖVETKEZETÉSEK

Összefoglalva az intézet szakmai, oktatási, tudományos kutatási, együttműködési helyzetének elemzése alapján megállapítható hogy a KVI megfelel a fejlesztési tervekben, a jogszabályokban és az egyetemi belső szabályozókban megfogalmazott követelményeknek, valamennyi működési területen azonosíthatóak a pályázatomból fontos célkitűzések, valamint az azok teljesítését esetlegesen megnehezítő belső vagy külső körülmények. Meggyőződésem szerint a jelen cikkben megadott célkitűzésekhez igazított oktatási és kutatási feladatok eredményesen végrehajthatóak.

6. HIVATKOZÁSOK

[1] Bleszity János: Megalakult a Nemzeti Közszerológiai Egyetem Katasztrófavédelmi Intézete. *Védelem Katasztrófavédelmi Szemle XIX:(3)* pp. 58-60. (2012)

[2] Bleszity János, Joó Bálint: NKE - katasztrófavédelmi egyetemi képzés született. *Védelem Katasztrófavédelmi Szemle XX:(5)* pp. 38-40. (2013)

[3] Bleszity János, Dobor József, Endrédi István, Grósz Zoltán, Kátai-Urbán Lajos, Krizsán Zoltán, Restás Ágoston Kátai-Urbán Lajos (szerk.) Nemzeti Közszerológiai Egyetem Katasztrófavédelmi Intézet Önértékelés Intézményakkreditáció Budapest: NKE KVI, 2016. (ISBN:978-615-80429-2-5)

[4] Bleszity János, Dobor József, Endr di István, Grósz Zoltán, Kátai-Urbán Lajos, Krizsán Zoltán, Restás Ágoston. Kátai-Urbán Lajos (szerk.): Nemzeti Közszolgálati Egyetem Katasztrófavédelmi Intézet Önértékelés Programakkreditáció. Budapest: NKE KVI, 2016. (ISBN:978-615-80429-3-2)

[5] Kátai-Urbán Lajos, Vass Gyula, Csépl Zoltán: Iparbiztonsági képzés a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen. Védelem Online: T z- és Katasztrófavédelmi Szakkönyvtár 22: Paper tan563.pdf. 16 p. (2015)

[6] Bleszity János, Földi László, Haig Zsolt, Nemeslaki András, Restás Ágoston: M szakki kutatások és hatékony kormányzás. HADMÉRNÖK 11:(3) pp. 221-242. (2016)

Dr. habil. Vass Gyula t zoltó ezredes PhD, igazgató

Nemzeti Közszolgálati Egyetem Katasztrófavédelmi Intézet

Col. Dr. Gyula Vass PhD, director of the Institute of Disaster Management, National University of Public Service

vass.gyula@uni-nke.hu

orcid.org/0000-0002-1845-2027

A kézirat benyújtása: 2017.03.01.

A kézirat elfogadása: 2017.03.18.

Lektorálta:

Prof. Em. Bleszity János ny. t . altábornagy professzor emeritus

Dr. habil Szakál Béla ny. pv. ezredes, PhD professzor emeritus